

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра корейської та японської філології

Курсова робота
з японської філології на
тему:

ЯВИЩЕ ОМОНІМІЇ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пяп 02-19

факультету східної і слов'янської
філології

денної форми навчання

Освітньої програми:

Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.069 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша – японська

Скороходової Лілії Павлівни

Науковий керівник :

кандидат педагогічних наук, доцент

Свердлова Тетяна Геннадіївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ - 2023

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Загальне питання омонімії: проблема полісемії як джерела	5
1.1 Підходи до вивчення явища омонімії	8
1.2 Основні джерела омонімії в японській мові	12
РОЗДІЛ 2 Класифікація омонімів у японській мові.....	17
2.1 Класифікація омонімів відповідно з поділом японської лексики.....	19
2.2 Класифікація омонімів на основі відмінності лексичного та граматичного значень	20
2.3 Класифікація омонімів на основі генетичних ознак	21
2.4 Класифікація омонімів з точки зору збігу всіх словоформ двох лексем або тільки частини їх словоформ.....	24
2.5 Про труднощі сприйняття омонімів та способи уникнення омонімії	25
2.6 Гра слів у японській мові.....	29
ВИСНОВКИ	31
要約	33
СПИСОК ВИКОРАСТИНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34

ВСТУП

Омонімія в японській мові досить поширена, особливо з урахуванням обмеженої кількості фонем у цій мові. Омоніми - це слова, які мають однакову вимову, але різні значення. У японській мові такі слова називаються "dōgō" (同音語) або "homojishō" (同字異義語).

Існує кілька типів омонімів в японській мові. Один тип - це "on'yomi" омоніми, які виникають, коли два або більше канджі, що мають однакову вимову, використовуються для представлення різних слів. Наприклад, on'yomi читання "katsu" (勝つ) може означати "вигравати", тоді як та сама вимова з різними канджі, "katsu" (活), означає "діяльність".

Інший тип омонімів - це "kun'yomi" омоніми, які виникають, коли два або більше канджі мають різні читання, але одне і те ж значення. Наприклад, kun'yomi читання "kane" (金) може означати "гроші", тоді як та сама вимова з різними канджі, "kane" (鐘), означає "дзвінок".

Крім омонімів, які виникають за допомогою канджі, в японській мові є багато омонімів, створених за допомогою слова hiragana та katakana. Наприклад, слово hiragana "kaze" (風) може означати "вітер", тоді як та сама вимова з різними hiragana, "kaze" (かぜ), може означати "простуда".

Через поширеність омонімів в японській мові важливо використовувати контекст та інтонацію, щоб уточнити значення при спілкуванні або написанні. Проблема омонімії при усному спілкуванні є дуже істотною для японської мови, так як омоніми - серйозна перешкода при передачі інформації.

Основною метою роботи є розгляд основних проблем омонімії в японській мові і методах їх рішень. Основними джерелами для написання цієї роботи стали праці: "Корчагіна Т. І. Омонімія в сучасній японській

мові», «Пашковський А. А. Особливості японської лексики», "Лаврентьев Б. П. Китайські ієрогліфи і китайські запозичення в суспільно-мовній практиці сучасної Японії ", " Маєвський Є. В. Співвідношення усного та письмового варіантів японської мови », « Неверов С. В. Про лексику текстів сучасного японського радіомовлення і телебачення ".

Актуальність обраної теми обумовлюється наростаючою проблематикою в комунікаціях японського суспільства. Основним методом даної роботи є метод порівняльного аналізу.

Метою є дослідження основних проблем омонімії в японській мові і методах їх рішень.

Об'єктом дослідження курсової роботи – омонімічні особливості японської мови.

Предметом роботи є прояви на сучасному етапі омонімії в японській мові.

Дана робота має чітку структуру і складається з вступу, двох розділів, висновків і бібліографічного списку. У вступі формулюються основні цілі і завдання роботи. Основна частина складається з двох розділів. Перший носить реферативний характер, але містять проміжні висновки. У першому розділі наводиться класифікація омонімів та даються основні джерела омонімії в японській мові, в другому розглядаються труднощі сприйняття омонімів та способи уникнення омонімії. У висновку підводяться загальні підсумки.

РОЗДІЛ 1. Загальне питання омонімії: проблема полісемії як джерела

В усіх мовах питання омонімії не є легким та викликає безліч проблем під час навчання. Омонімія зачіпає безліч різних питань, відповідь на які досі ніхто не знайшов. До того ж різні лінгвісти вирішують проблему омонімії по-різному. Полісемія, як джерело омонімії – є однією з цих проблем. Головним питанням є: як правильно розмежувати полісемію та омонімію, та чи можна взагалі вважати полісемію джерелом омонімії або ж не визнавати існування омонімів, які, по суті, утворились в результаті історичного розвитку багатозначності слів.

Проблема полісемії є однією з основних проблем омонімії, яка виникає, коли одне слово має кілька різних значень. Це може призвести до непорозумінь та помилок у комунікації між людьми, особливо коли контекст не надає достатньої інформації для уточнення значення.

Проблема полісемії є особливо актуальною у мовах, де існує багато омонімів, наприклад, у англійській, французькій, іспанській та багатьох інших мовах. Іноді полісемія може бути корисною, коли одне слово може використовуватися для передачі багатьох різних ідей або концепцій. Однак, частіше полісемія ускладнює комунікацію та може призвести до неточностей та непорозумінь.

Джерелом полісемії можуть бути різні чинники, такі як історичні, культурні, соціальні, лінгвістичні та інші фактори. Наприклад, слово "батігол" в українській мові може мати значення як частину конячої снаряди, але також це може бути терміном у кулінарії. У такому разі контекст може допомогти визначити, яке саме значення має це слово.

Щоб уникнути проблеми полісемії, важливо використовувати відповідний контекст та уточнювати значення слів, коли це необхідно. Також використання синонімів або переформулювання може допомогти уникнути непорозумінь та покращити якість комунікації.

Щодо цієї теми висловив свою думку В. І. Абаєв: [Співзвуччя по омонімії, як співзвуччя випадкове, мислиться як щось протилежне співзвучності, заснованого на єдності походження. Таке розуміння омонімії абсолютно правильно, тому що тільки при цьому розумінні проводиться чітка декармаціонна лінія між омонімією (однакове звучання різних слів) і полісемією (різні значення одного слова)]. І далі: [Якщо перед нами розщеплення значень колись єдиної лексеми в рамках документованої історії даної мови, то, як би далеко не розійшлися значення і як би великий не здавався" розрив семантичних зв'язків “, ми можемо говорити про полісемію, але ніяк не про омонімію. Омонімія виникає не тоді, коли виникає враження "розриву семантичних зв'язків", а лише у випадку, якщо цих зв'язків ніколи в історії цієї мови не існувало]. (Див. Корчагіна Т. І. 2005: 15-30)

Але також є інша думка, якої притримуються більшість лінгвістів – окрім омонімів, які мають етимологічне, або гетерогенне походження, також є омоніми гомогенні, семантичні та історичні. В таких випадках джерелом омонімії виступає полісемія.

Той факт, що всі японські лінгвісти при визначенні омонімії спираються на звукову сторону слова, безсумнівно, викликаний ієрогліфічним писемністю. Інакше кажучи, слова, які японські вчені називають омонімами, є в традиційному розумінні скоріше омофон, оскільки, як правило, вони зображаються на листі різними ієрогліфами. Один з японських лінгвістів, які досліджують проблему омонімії, Мікі Сейкіті пише: [На відміну від європейських мов, де більшість омонімів збігаються на листі, японські омоніми майже завжди не збігаються у письмовій формі, і таких омонімів дуже багато]. (Див. Мікі Сейкіті, 1961: 31)

Насправді, лінгвісти досі не можуть збагнути, як же саме розмежувати полісемію та омонімію, де починається омонімія двох одиниць, а полісемія однієї одиниці закінчується. Поміж чисто суб'єктивних критеріїв відмежування деяких лінгвістів, у декількох працях намагаються

запропонувати більш формальні та строгі критерії розмежування полісемії та омонімії.

Найбільш об'єктивно вдається відобразити семантичні відмінності між лексичними одиницями – толково-комбінаторному словнику.

1.1 Підходи до вивчення явища омонімії

Існує кілька підходів до вивчення явища омонімії в мові:

- 1) Лексикологічний підхід - зосереджується на дослідженні значень окремих слів, їх відмінності та спільності, а також їх взаємозв'язку в межах однієї мови. Цей підхід досліджує лексичний склад мови та механізми його функціонування.

Основною задачею лексикологічного підходу є вивчення лексичного складу мови та розуміння того, які фактори впливають на його зміну та розвиток. При цьому, увага приділяється як зовнішнім факторам (наприклад, впливу інших мов, культурних та історичних чинників), так і внутрішнім механізмам функціонування лексичного складу мови.

Одним з прикладів досліджень з лексикологічного підходу до омонімії є порівняльний аналіз лексико-семантичного складу англійської та української мов. В результаті дослідження було виявлено багато випадків, коли слова, що мають однакову форму, мають різне значення в англійській та українській мовах. Таким чином, лексикологічний підхід допомагає краще зрозуміти функціонування омонімів в мові

- 2) Семантичний підхід - зосереджується на дослідженні семантики слів, їх зв'язку з контекстом, а також на визначенні ступеня семантичної близькості між різними значеннями омонімів.

У контексті вивчення омонімії семантичний підхід досліджує значення слів-омонімів та їхні взаємозв'язки з іншими словами та конструкціями мови. Він також досліджує причини та механізми зміни значень слів, що можуть призвести до появи нових омонімів у мові.

Одним з прикладів досліджень з семантичного підходу до омонімії є аналіз семантичних відношень між окремими словами в межах мови. Наприклад, можна вивчати, які семантичні відношення існують між різними значеннями слова "бігти" в українській мові, і які семантичні зміни можуть призвести до появи нових омонімів.

Таким чином, семантичний підхід допомагає краще зрозуміти значення слів та їхні взаємозв'язки в мові, що є важливим для вивчення омонімії та її механізмів функціонування

- 3) Синтаксичний підхід - досліджує роль омонімів у складанні різних типів речень та текстів, вивчає способи використання омонімів в різних мовних контекстах та їхню взаємодію з іншими складовими мови.

У контексті вивчення омонімії синтаксичний підхід досліджує різні способи використання слів-омонімів у синтаксичних структурах мови та їхній контекстуальний відтінок. Наприклад, можна вивчати, які різні синтаксичні структури використовуються для передачі різних значень одного слова в українській мові, і як це може вплинути на появу нових омонімів.

Також в рамках синтаксичного підходу можна досліджувати контекстуальний відтінок слів-омонімів, а саме, які додаткові слова та фрази використовуються, щоб дати наочне уявлення про конкретне значення слова.

Отже, синтаксичний підхід допомагає краще зрозуміти синтаксичні зв'язки між словами та їхнє використання в мовленні, що є важливим для вивчення омонімії та її механізмів функціонування.

- 4) Прагматичний підхід - зосереджується на дослідженні використання омонімів у різних комунікативних ситуаціях та на їх вплив на процес розуміння та інтерпретації мовлення.

Основною задачею прагматичного підходу є вивчення впливу контексту та ситуації на розуміння значення слів-омонімів у мовленні. В рамках цього підходу досліджується, як використання слів-омонімів в різних комунікативних ситуаціях може вплинути на їхнє розуміння та інтерпретацію.

При вивченні омонімії за прагматичним підходом вивчаються такі поняття, як контекст, ситуація, мовна дія, інтенція та інші. Наприклад, можна досліджувати, як змінюється інтерпретація одного слова в залежності від того, яку інтенцію має мовець та в якій ситуації він використовує це слово.

- 5) Когнітивний підхід - вивчає роль омонімів у процесі мислення та сприйняття мови людиною, досліджує механізми їхнього розуміння та інтерпретації.

Основна ідея когнітивного підходу полягає в тому, що розуміння слів-омонімів ґрунтується на наших когнітивних механізмах, таких як увага, сприйняття, пам'ять, мислення та інші. Дослідження когнітивного підходу вивчають, які саме когнітивні процеси відіграють ключову роль у розумінні та використанні слів-омонімів в мовленні.

Крім того, когнітивний підхід розглядає омонімію як результат когнітивної операції, яка полягає в присвоєнні багатьох значень одному слову або низці слів. Цей підхід досліджує, як людина навчається розрізняти різні значення слова та як вона використовує ці значення в різних ситуаціях.

Дослідження когнітивного підходу вивчають такі аспекти, як когнітивна концептуалізація, ментальні моделі, ментальні уявлення та інші. Когнітивний підхід дозволяє розуміти, як люди організують та зберігають знання про слова-омоніми, як вони сприймають їхні значення та як використовують у комунікативному процесі.

Отже, когнітивний підхід є важливим для вивчення омонімії, оскільки дозволяє зрозуміти когнітивні процеси, що лежать в основі розуміння та використання слів

Зазвичай підход до вивчення омонімії визначається конкретною метою дослідження та специфікою мови, яка досліджується.

1.2 Основні джерела омонімії в японській мові

Пропоную розглянути питання про джерела омонімії в японській мові.

Омонімія в японській мові може бути викликана різними факторами.

Наприклад:

- фонетичні та морфологічні особливості мови, японська має обмежену кількість голосних та приголосних звуків, що зумовлює більшу ймовірність виникнення омонімів;
- звісно, історичні фактори та запозичення з інших мов. Японська мова виникла шляхом запозичення слів з китайської мови, що призвело до появи багатьох омонімів.
- Семантичні перетворення, адже слова можуть змінювати з часом своє значення, що також призводить до виникнення омонімів.

Але лінгвісти виділяють тільки три шляхи виникнення омонімів у мові.

Наприклад, С. Ульман пише: [... із трьох джерел появи омонімів: фонетичні зміни, розбіжність значень полісемантичного слова, іноземні запозичення – третій найбільш важливий].

Основним джерелом в омонімії в японській мові слід вважати китайські лексичні запозичення, які були імпортовані в японську мову впродовж століть, є одним з основних джерел омонімії в японській мові. Це пов'язано з тим, що китайська мова має багату систему лексичної гомонімії, а в японській мові часто використовуються китайські символи (кандзі), що мають кілька значень і вимовляються по-різному.

Окрім цього, існує також внутрішня омонімія в японській мові, пов'язана зі співзвучністю слів, що мають різне значення, але вимовляються однаково. Наприклад, слова "ками" можуть означати як "волосся", так і "божество", в залежності від контексту.

А. Н. Соколов пише у зв'язку із цим: [Утвір слів на базі однаково звучних китайських кореневих елементів викликав розвиток омофонії в японській мові] і далі: [Поширення омонімів серед китайського корінь прийняло небачені для європейських мов розміри. Причину цього треба шукати в самій китайській мові, багатому омонімами, а також у тому, що на японському ґрунті в результаті фонетичних змін багато не омонімів стали омонімами. З корінь-омонімів відбуваються коріння складені слова-омоніми]. Також з цього приводу Мікі Сэйкіті, вважаючи канго основним джерелом омонімії, пише: [Серед канго багато омонімів. Справа в тому, що в китайській мові чітко розмежовуються чотири тони, що дають можливість розрізнити омоніми на слух. Однак у японській мові, що запозичила китайські слова, немає такого строгого розмежування тонів, він сприйняв тільки форму ієрогліфів і їх звучання. Слід сказати, що й звучання в багатьох випадках було пристосовано до фонетики японської мови, наприклад, що звучать як СОН у японській мові морфеми спочатку мали різні звучання, схожі на СУН, САН, СЮН, а зрештою перетворилися в СОН. От чому в японській мові налічується тепер кілька сот омонімів канго].

Окрім цього, існує також внутрішня омонімія в японській мові, пов'язана зі співзвучністю слів, що мають різне значення, але вимовляються однаково. Наприклад, слова "ками" можуть означати як "волосся", так і "божество", в залежності від контексту.

Ще варто зазначити, що омонімія може виникати через фонетичні зміни в мові. Наприклад, коли певні слова вимовляються по-різному в різних діалектах або в різні історичні періоди, вони можуть стати омонімами. Також саме ієрогліфічна писемність часто є джерелом омонімії. У писемному варіанті ієрогліфи можуть мати різні читання, а також однакові читання, але відноситись до різних слів. Це може призвести до певних труднощів при

читанні й розумінні тексту, тому вивчення ієрогліфів та їх значень є важливим елементом навчання японської мови.

Щодо запозичень в японській мові, а саме гайрайго, то тут все не однозначно. Гайрайго - це слова, запозичені з іноземних мов, які зазвичай записуються катаканою (один з видів кана, який використовується для запису іноземних слів та назв). В японській мові гайрайго є джерелом омонімії, оскільки багато іноземних слів мають більше одного значення, які можуть бути схожі або ідентичні до японських слів.

З іншого боку, гайрайго можуть бути використані як засіб боротьби з омонімією канго в японській мові. Наприклад, якщо існує два японських слова з однаковим написанням, але з різними значеннями, то можна використати гайрайго зі схожим звучанням, але з різним написанням, для того, щоб уникнути непорозумінь.

Отже, гайрайго можуть одночасно бути і джерелом омонімії, і засобом її уникнення.

Ще одним джерелом омонімії слід уважати скорочення слів (звичайно канго). «Скорочення слів веде до збільшення числа омонімів», - відзначає С. Ітікава. Японські дослідники омонімії пишуть про те, що останнім часом спостерігається тенденція вживати малознайомі широкій публіці скорочення по радіо й телебаченню, сприйняття яких утруднено через омонімію.

Це цікава інформація про те, як скорочення слів можуть спричиняти омонімію. Японська мова має багато скорочень слів, особливо в галузях науки, техніки та бізнесу. Часто ці скорочення використовуються в повсякденному мовленні, і можуть мати кілька різних значень в залежності

від контексту. Наприклад, скорочення "パン" (pan) може означати "хліб", "панелі", "панду" або "пандемію", залежно від контексту.

Ця тенденція використання скорочень у мас-медіа може спричиняти труднощі в сприйнятті тексту або мовлення, особливо для людей, які не мають достатньої кількості знань про термінологію відповідних галузей. Таким чином, у практиці вживають різні прийоми, щоб зменшити омонімію при використанні скорочень слів, наприклад, уточнювальні пояснення чи вживання контекстуальних слів, що допомагають уточнити значення.

Лінгвісти виділяють ще одне джерело омонімії в японській мові – явище конверсії. Деякі лінгвісти, зокрема, О. Есперсен і слідом за ним С. Ульман вважають конверсію особливим випадком полісемії, при яким слово належить до різних частин мови.

Конверсія в японській мові полягає в тому, що одне й те ж слово може функціонувати як іменник, дієслово або прикметник в залежності від контексту. Наприклад, слово «*kaiku*» може означати як «писати» (дієслово), так і «куток» (іменник), а слово «*atatakai*» може мати значення як «теплий» (прикметник), так і «зігрівати» (дієслово). Такі випадки конверсії створюють потенційну омонімію, оскільки одне й те ж слово може мати різні значення в залежності від контексту. Це є важливим фактором, який зумовлює потребу вивчення японської мови в контексті, щоб правильно розуміти значення слів.

Роблячи висновки з усього вище написаного, можна сказати, що більшість джерел омонімії в японській мові взаємодіють між собою, що призводить до збільшення числа омонімів і ускладнює їх розрізнення. Наприклад, конверсія може поєднуватись з використанням канго та ієрогліфічної писемності, що призводить до виникнення нових омонімів. Також, скорочення слів часто пов'язані з канго, що також може призводити до збільшення числа омонімів. Таким чином, омонімія в японській мові є досить складним явищем, яке

потребує вивчення з різних поглядів і з урахуванням різних джерел її виникнення.

РОЗДІЛ 2 Класифікація омонімів у японській мові

Взагалі, на мою думку, омоніми в японській мові можна класифікувати за декількома ознаками, зокрема:

1) За джерелом походження:

- Ідіоматичні омоніми (yutōgo): слова, які мають багато значень, але їхній зміст виходить за межі прямого значення слів.
- Фонетичні омоніми (dōon): слова, які мають однакове вимовляння, але різне значення і написання.
- Семантичні омоніми (dōshi): слова, які мають різне значення, але однакову вимову та написання.

2) За типом слова:

- Дзьогодзі (jukugo) омоніми: омоніми, які складаються з кількох кандзі (ієрогліфів) та мають зв'язок з культурою та історією Японії.
- Прикметникові омоніми: слова, які можуть вживатися як дієслово або прикметник, наприклад "aoi" (синій, зелений).
- Дієслівні омоніми: слова, які можуть вживатися як дієслово або іменник, наприклад "kaku" (писати, рак).

3) За кількістю значень:

- Прості омоніми: слова, які мають два значення.
- Складні омоніми: слова, які мають більше двох значень.
- Ці класифікації допомагають вивчити омоніми в японській мові та зрозуміти їх різноманітність та особливості.

Але більш досвідчені лінгвісти такі, як Корчагиной Т. І., виділять такі класифікації:

- 1) Омофони (音同字異 ondō ji i) - це слова, які мають однакову вимову, але різні знаки чи кандзі. Наприклад, слова "умі" (наука) і "умі" (спокійний) вимовляються однаково, але мають різне написання (科学 та 穏やか). Омофонічні слова можуть виникати через різні причини, такі як канго, ієрогліфічна писемність, скорочення слів, конверсія та інші. Відносно багато слів в японській мові є омофонами, тому розуміння контексту та знання зв'язку між словами є важливими для уникнення неправильного розуміння.
- 2) Власне омоніми (音異字異 oni ji i) - це слова, які мають різну вимову і написання, але мають одне й те ж значення. Наприклад, слова "鳥" (とり tori) і "鳥居" (とりい torii) мають різне написання та вимову, але обидва слова означають "ворота святилища".
- 3) Омографи (音同字異 jidō on i) - це слова, які мають однакове написання, але різну вимову і значення. Наприклад, слово "嘘" (うそ uso) може означати "брехня" або "брехлива вимова", тоді як слово "薄" (うす usu) може означати "тонкий" або "блідий".

Ці групи омонімів мають свої особливості та вивчаються в рамках лексикології японської мови.

2.1 Класифікація омонімів відповідно з поділом японської лексики

Омоніми, будучи частиною лексики, повинні бути об'єднані в класи відповідно до загальноприйнятої в японознавства класифікацією всієї японської лексики на три шари: Канго (слова китайського походження), ваго(власне японські слова), гайрайго (запозичення з інших мов). Прикласифікації омонімів японської мови повинні бути враховані всі сімможливих типів відносин. Канго-Канго, ваго-ваго, Канго-ваго, гайрайго-гайрайго, гайрайго-Канго, гайрайго-ваго, і кано-ваго-гайрайго.

Класифікація омонімів відповідно до трьох шарів японської лексики (канго, ваго та гайрайго) є важливим кроком у розумінні взаємодії омонімів. Врахування всіх семи можливих типів відносин між омонімами допомагає зрозуміти, яким чином вони можуть виникати та яким чином вони використовуються в різних контекстах. Наприклад, омоніми канго-канго часто використовуються в термінології та наукових текстах, тоді як омоніми ваго-ваго можуть бути пов'язані з побутовою мовою та народною мудрістю.

2.2 Класифікація омонімів на основі відмінності лексичного та граматичного значень

Існує також класифікація омонімів на основі відмінності їх лексичного та граматичного значень. В рамках цієї класифікації омоніми поділяються на такі групи:

- 1) Лексичні омоніми - це слова, які мають різне лексичне значення, але відносяться до однієї частини мови. Наприклад, слово "біг" може означати як вид спорту, так і швидке рухання, а слово "лист" - як частину рослини або запис з повідомленням.
- 2) Граматичні омоніми - це слова, які мають різне граматичне значення, але відносяться до однієї лексико-граматичної категорії. Наприклад, слово "бігає" може бути формою дієслова у теперішньому часі однини або багаточисленного числа, а слово "бігали" - формою дієслова у минулому часі багаточисленного числа.
- 3) Лексико-граматичні омоніми - це слова, які мають різне лексичне та граматичне значення і відносяться до різних лексико-граматичних категорій. Наприклад, слово "банк" може означати як фінансову установу, так і річку берегами, а слово "банківський" - відносяться до категорії прикметника.

Ця класифікація допомагає більш детально розрізнити різні типи омонімів та зрозуміти їх відмінності в контексті мовлення.

2.3 Класифікація омонімів на основі генетичних ознак

Омоніми можна також класифікувати на основі їх генетичних ознак, тобто на основі того, звідки вони походять. Зазвичай омоніми бувають класифіковані наступним чином:

- 1) Гомофонні омоніми - це омоніми, які мають однакову вимову, але різне написання. Ці омоніми можуть бути як внутрішнього походження (тобто вони можуть бути словами тієї ж самої мови), так і зовнішнього походження (тобто вони можуть бути запозиченими з інших мов).

Наприклад, слово "葉" (は ha) може мати різне значення, залежно від контексту. Воно може означати "лист" (樹葉 ju'yō), "папір" (紙葉 kami'ha), або "частину днів" (日葉 hi'ba). Також існують гомофонні омоніми, які відрізняються за допомогою різних кандзі, наприклад "魚" (さかな sakana) може означати "риба" (魚) або "вище" (先) залежно від написання.

Іншим прикладом є слова "行" (いく iku) і "行" (ぎょう gyō), які вимовляються однаково, але мають різне значення. Слово "いく" означає "йти", "піти", а слово "ぎょう" вживається в значеннях "рядок", "лінія", "параграф".

У японській мові існує багато гомофонних омонімів, і їх відмінності можуть бути розпізнані лише за контекстом і розумінням ситуації.

- 2) Графічні омоніми - це омоніми, які мають однакове написання, але різну вимову та різне значення. Ці омоніми можуть також бути як внутрішнього походження, так і зовнішнього походження.

Наприклад, у англійській мові слово "tear" може мати два різні значення - "сльоза" та "розрив", але вони мають однакове написання. Іншим прикладом є слово "lead", яке може мати значення "свинець" або "приводити", теж маючи однакове написання.

У японській мові графічні омоніми набагато поширеніші, оскільки кожен кандзі має кілька можливих вимов та значень. Наприклад, кандзі "行" може вимовлятися як "гі, окончення іменника", "андзі, рядок", "коу, пересуватися", "іку, іти", "гйоу, подорожувати", "гё, облік", "сігё, життєвий шлях" та інші. Таким чином, різні слова можуть мати однакові кандзі та вимову, що ускладнює їх розрізнення та зрозуміння в контексті.

- 3) Змішані омоніми - це омоніми, які мають як однакову вимову, так і однакове написання, але різне значення. Ці омоніми зазвичай є внутрішнього походження.

Наприклад, слово "葉" може мати два різні варіанти написання: 葉 (лист) та 葉っぱ (листя). Обидва варіанти вимовляються як "は" (ha), але мають різне значення та граматичні властивості. Також, слова "来る" (くる kuru) та "転がる" (ころがる korogaru) мають різне написання та значення, але вимовляються однаково як "くる" (kuru).

Змішані омоніми є досить поширеними в японській мові і можуть створювати певні труднощі для непосвячених у цю мову людей. Однак, вони є важливою частиною японської культури та мовленнєвого мистецтва, так як можуть використовуватися для створення гри слів та гумору.

- 4) Полісемантичні омоніми - це омоніми, які мають одне слово з декількома значеннями. Ці омоніми зазвичай є внутрішнього походження. Наприклад, слово "鍵" (かぎ kagi) може означати "ключ" (для відкривання дверей чи

замків) або "ноти" (в музиці), а слово "鉄" (てつ tetsu) може означати "залізо" або "залізницю". Інші приклади полісемантичних омонімів в японській мові: "齒" (は ha) - "зуб" або "зубчик" (на зубному колесі), "林" (はやし hayashi) - "ліс" або "оркестр з традиційними японськими музичними інструментами", "引" (ひく hiku) - "тягти" або "відчувати" (біль, дискомфорт) та інші.

У разі використання полісемантичного слова в тексті, контекст допомагає визначити, яке саме значення слід використовувати. Так, наприклад, в реченні "Я втратив свій ключ" (鍵), контекст дозволяє зрозуміти, що йдеться про ключ для відкривання дверей чи замків, а не про ноти.

2.4 Класифікація омонімів з точки зору збігу всіх словоформ двох лексем або тільки частини їх словоформ

В японській мові існує класифікація омонімів з точки зору збігу всіх словоформ двох лексем або тільки частини їх словоформ. При цьому, класифікація відрізняється від інших тим, що відповідно з неї об'єднуються в класі не словоформи, а лексеми залежно від повного або часткового збігу їх словоформ.

Повні омоніми в японській мові - це лексеми, які збігаються в усіх своїх словоформах з іншими лексемами, тобто мають однакову лексичну та граматичну форму. Прикладами повних омонімів можуть бути слова "鳴く" (なぐ *naiku*), що означає "співати" або "дзвеніти", та "泣く" (なぐ *naiku*), що означає "плакати".

Часткові омоніми в японській мові - це лексеми, які збігаються лише в деяких своїх словоформах з іншими лексемами, тобто мають лише частковий збіг у лексичній або граматичній формі. Наприклад, слово "曲" (きょく *kyoku*) може означати "пісню" або "музичний твір", тоді як слово "角" (かど *kado*) може означати "кут" або "ріг".

При використанні часткових омонімів в тексті, контекст допомагає визначити, яке саме значення слід використовувати, оскільки залежно від контексту може бути зрозуміло, яку саме словоформу треба використовувати. Наприклад, у реченні "На моєму столі лежить біла книга з музичними творами" контекст дозволяє зрозуміти, що йдеться про слово "曲" у значенні "музичний твір", а не про слово "角".

2.5 Про труднощі сприйняття омонімів та способи уникнення омонімії

Омоніми можуть створювати труднощі у сприйнятті тексту або мовлення, оскільки вони мають більше ніж одне значення і можуть викликати плутанину. Це особливо часто відбувається в японській мові, де число омонімів є дуже великим. Танака Акіо (Див., Корчагіна Т. І.) розглядає три можливі випадки порушення комунікації, викликаного омонімією: 1. Короткочасне нерозуміння слів співрозмовника, яке швидко усувається завдяки контексту і загальної ситуації розмови. 2. Хто слухає вибирає неправильне слово, хоча знає і правильне. 3. Слухає не знає слова, яке вжив мовець, а знає тільки його омонім.

Один зі способів уникнення омонімії - це контекстуальне вживання слів. В тексті або мовленні слід використовувати слова, що точно відповідають задуманому значенню, та надавати відповідний контекст, щоб уникнути можливої плутанини.

Інший спосіб - це вживання синонімів, що мають лише одне значення. Наприклад, замість слова "біг" можна використати слово "бігти" або "спринт".

Також можна уникнути омонімії, використовуючи уточнення або пояснення за допомогою інших слів. Наприклад, якщо слово "банк" має два значення - місце для зберігання грошей або устриці, то можна використати словосполучення "банк, де зберігають гроші" або "банк, де зберігають устриці".

Крім того, в деяких мовах можна використовувати різні письмові форми слів, щоб відрізнити їх значення. Наприклад, у японській мові можна

використовувати різні кандзі (ієрогліфи) для омонімів, що мають різні значення.

Труднощі сприйняття омонімів в японській мові полягають у тому, що багато слів мають однакову вимову, але різне значення і написання. Це створює труднощі в розумінні текстів, особливо при спілкуванні на слух.

Для уникнення омонімії в японській мові використовуються наступні підходи:

- 1) Вживання каней (фонетичного письма) - системи запису звуків, що дозволяє відрізнити омоніми за допомогою різних ієрогліфів. Наприклад, омоніми "гора" і "біль" записуються різними ієрогліфами, хоча вимовляються однаково - "やま" (yama) та "いたみ" (itami).
- 2) Вживання кандзі (ієрогліфів) - системи письма, що дозволяє відрізнити омоніми за допомогою різних ієрогліфів. Наприклад, омоніми "вітер" і "сила" записуються різними ієрогліфами, хоча вимовляються однаково - "かぜ" (kaze).
- 3) Вживання синонімів - слів, що мають однакове значення, але різну вимову та написання. Наприклад, замість омоніма "біль" можна вжити слово "боліть" - "いたみ" (itami).
- 4) Вживання контексту - залежно від контексту речення можна зрозуміти, яке саме слово мається на увазі. Наприклад, омоніми "вітер" і "сила" можна розрізнити за контекстом речення: "Вітер сильно віє" та "Якщо ти не маєш сили, не здатен зробити це".

Танака Акіо (Див., Корчагіна Т. І.) описує три можливі випадки порушення комунікації, викликаного омонімією в японській мові.

Перший випадок - короткочасне нерозуміння слів співрозмовника, яке швидко усувається завдяки контексту і загальній ситуації розмови. Це може статися, коли слово має декілька значень, і співрозмовник використовує його в неочікуваному контексті. Проте, зазвичай, співрозмовник може легко пояснити, яке саме значення він мав на увазі.

Другий випадок - коли слухач вибирає неправильне слово, хоча знає і правильне. Це може статися, якщо обидва слова звучать дуже схоже і мають подібне написання, але мають різне значення. Це може бути викликано недостатнім розумінням контексту або неправильним сприйняттям звуків.

Третій випадок - коли слухач не знає слова, яке вжив мовець, а знає тільки його омонім. Наприклад, якщо мовець вживає слово "кіно", а слухач розуміє його як "зерно". Це може статися, якщо слухач не має достатньої лексичної компетенції або не знайомий з використанням мовцем діалектом або жаргоном.

Щоб уникнути омонімії в японській мові, можна використовувати різні стратегії, такі як уточнення слів, які мають багато значень, за допомогою контексту або прикладів, використання синонімів або більш специфічних слів замість загальних та уникання використання слів, які мають багато омонімів.

Якщо говорити про способи розуміння японської мови з омонімією, то тут важливу роль відіграє контекст, в якому вживається слово. Якщо контекст достатньо чіткий, то слухач може легко зрозуміти, яке саме слово має на

увазі мовець. Також важливу роль в розумінні грає знання специфіки мовлення і тематики, якою займається співрозмовник.

Наприклад, якщо мовець говорить про приготування їжі та вживає слово "мисо", то слухач легко зрозуміє, що мова йде про соєвий соус, а не про глечик. Але якщо мова йде про виготовлення кераміки, то слово "мисо" може використовуватись в іншому значенні, як "форма для виготовлення глиняних виробів".

Окрім цього, японська мова має свої власні механізми для уникнення непорозумінь через омоніми. Наприклад, вона використовує різні писемні символи (кана та кандзі) для відображення різних значень одного слова, а також може використовувати синоніми або додавати до слова додаткові слова або фрази, щоб уникнути двозначності.

Отже, хоча існування великої кількості омонімів ускладнює розуміння японської мови, вона все ж таки має свої специфічні механізми для уникнення непорозумінь та для більш точного передачі інформації.

2.6 Гра слів у японській мові

Гра слів є популярним явищем у японській мові і відома як "言葉遊び" (kotoba asobi) або 語呂合わせ 「goroawase」. Вона полягає у створенні гумористичних або креативних сполучень слів з однаковими звучаннями або схожими вимовами, але з різними значеннями. Це може бути досягнуто за допомогою омонімів, хомофонів або звуконаслідувань.

Така гра слів є не тільки засобом розваги і розважальної лінгвістичної активності, але й проявом вміння використовувати японську мову та її особливості. Вона є популярною в різних видах мистецтва та культурі, таких як комікси, анімація, музика та телевізійні шоу.

Наприклад, у японському є слово "鯛" (tai), що означає "червоноперий краснопірка", але воно також може бути використане для створення гри слів зі словом "大" (dai), що означає "великий", що дає можливість створювати різні фрази, наприклад "大きな鯛" (ōkina tai), що означає "великий краснопірка".

Такі гри слів є добрим способом підвищення лінгвістичних навичок і творчого мислення, а також сприяють розвитку мовної культури.

Наприклад гра чисел у японській мові є популярною формою розваги. Вона полягає у тому, що за допомогою комбінацій чисел, які мають омонімічне значення з японськими словами, створюються гумористичні висловлювання.

Наприклад, числа 518 (go-ichi-hachi) означають "я помер" (го - для "п'ять", ічі - для "один", і вісі - для "вісім"). Ця комбінація чисел відображається у фразі "я вмираю з любові до тебе" (кохання - koі - складається з двох складових -

kou - "повністю" та i - "любов"). Ця гра чисел є популярною формою гумору в японській культурі та широко використовується в рекламі та маркетингу.

ВИСНОВКИ

Китайські лексичні запозичення, відомі як Канго, є основним джерелом омонімії в японській мові. Більшість омонімів походять з китайських коренів, які були запозичені та утворили Канго. Згідно з А. Н. Соколовим, розвиток омофонії в японській мові було викликано освітою слів на базі однаково звучать китайських кореневих елементів. Поширення омонімів в японській мові було також вплинуто самою китайською мовою, яка містить багато омонімів, а також фонетичними змінами в японській мові, які зробили багато неомонімів омонімами.

У Канго багато омонімів через те, що в японській мові, яка запозичує багато слів з китайської, немає чіткого розмежування тонів, як в китайській мові. Проте, існування ієрогліфів у японській мові допомагає зберегти омоніми-Канго, які збігаються в звуковій формі, але мають різне написання. Оскільки на письмі жодних двозначностей не виникає завдяки ієрогліфам, зіткнення омонімів не відбувається, тому омоніми-Канго продовжують існувати. Ієрогліфи часто є джерелом омонімії в письмовому варіанті японської мови, де один і той же ієрогліф може мати два різних значення. Говорячи про джерела омонімії, що походять з інших мов, неможливо не згадати гайрайго, яке є запозиченням з європейських мов. Слід зауважити, що гайрайго має подвійну природу в контексті омонімії. Як джерело омонімії, воно сприяє збільшенню їх кількості, але одночасно відіграє роль засобу боротьби з омонімією Канго в японській мові.

Іншим фактором, що призвів до великої кількості омонімів, є проста структура японського стилю, який не використовує поєднання приголосного + голосного + приголосного. Це призвело до того, що багато запозичених китайських коренів, які фонетично розрізнялися, були поступово зведені до простіших фонетичних груп, збільшивши кількість омонімів у японській мові.

Особливо до інших чинників, що призводять до омонімії, можна віднести семантичні процеси, які можуть розкласти полісемантичні слова на окремі омоніми, а також слово-і корнесложення, скорочення та конверсію. Для більшості джерел омонімії відзначається їх зв'язок з іншими факторами, що сприяють появі омонімів. Однак, можна виділити прямі джерела, такі як запозичення китайських коренів, запозичення з європейських мов, фонетичні та семантичні процеси, походження в мові, та непрямі джерела, такі як китайські ієрогліфи, фонетична організація японської мови, та інші фактори, що сприяють розвитку омонімії.

要約

日本語は、中国語に由来する漢字を導入して多くの同音異義語を持つことになりました。これは、日本語が発音を区別するために声調を使用しないため、同じ発音の漢字に異なる意味を割り当てざるを得なかったためです。この結果、同じ発音を持つ異なる漢字が多数存在し、同音異義語の数が増えました。日本語の多くの同音異義語は、文脈から理解する必要があるため、文脈が不明確な場合には混乱を招くことがあります。

外来語をカタカナ表記で表す場合、日本語の音素にはない音が含まれることがあります。そのため、その音に近い音を表すカタカナ文字を使うことで表記しますが、その結果として同音異義語が生まれることがあります。例えば、"light"と"right"のように、日本語には"ライト"という読みが存在するため、表記上の区別がつきにくくなります。同様に、"jazz"と"just"のように、日本語の音素で表すことができない"j"の音には、"ジャズ"と"ジャスト"のように同じカタカナが使われます。

日本語においては、漢字の音読みが独自の進化を遂げたことが同音異義語の発生につながっています。漢字は本来、中国語における単語の表記に使われる文字であるため、日本語に取り入れられた当初は、音読みも中国語の発音に基づいていました。しかし、日本語独自の発音の進化が進む中で、漢字の音読みもそれに合わせて変化し、同音異義語が増えることとなりました。例えば、「収集（しゅうしふ）」「少将（せうしょう）」「葬送（さうそう）」などは、本来は発音が異なる単語でしたが、現代では同じ発音になってしまいました。

СПИСОК ВИКОРАСТИНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. . Алпатов В. М. Япония: язык и общество. М.: Муравей, 2003. -208 с.
2. Алпатов В. М. Изучение японского языка в России и СССР- ~ М.: Наука, Глав. ред. восточ., лит., 1989. 192 с.
3. Алпатов В. М., Вардуль И. Ф., Старостин С. А. Грамматика - японского языка: Введение. Фонология. Супрафонология. Мор синология. М.: Восточ. лит. РАН, 2000. - 150 с.
4. . Басс И. И. Проблемы современного японского языкознания: - Лингвистика текста / С.-Петербург. гос. ун-т культуры и искус— СПб.: Б. и., 2004.-372 с
5. . Власова Н. В. Японский язык от А до Н: Учеб. пособие для начинающих. Ч. 1. — М.: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2006. — 116 с.
6. Касевич В. Б. Элементы общей лингвистики. М.: Наука, Гл. ред. восточ. лит., 1977. - 184 с.
7. Касевич В. Б. Фонологические проблемы общего и восточного языкознания.— М.: Наука, Гл. ред. восточ. лит., 1983. — 295 с.
8. Козлов Ю. В. Введение в фонетику японского языка: Упражнения.- СПб.:Филол. фак. С.-Петербург. гос. ун-та, 2005. 26 с.
9. Корчагина Т. И. Омонимия в современном японском языке. М.: АСТ: Восток -Запад, 2005. - 175 с.
10. Кун О. Н. Японский язык: Знаки и звуки: нулевой уровень. М.: АКТ: Восток- Запад, 2008. - 32 с.
11. Лаврентьев Б. П. Самоучитель японского языка. М.: МП «Поликоп», ИПО «Полигран», СП «Маркетинг - XXI», 1992. - 352 с.
12. . Маевский Е. В. Графическая стилистика японского языка. М.: Муравей-Гайд, 2000. — 176 е., ил.
13. Маевский Е. В. Лексическая «революция Мэйдзи» // Актуальные вопросы японского и общего языкознания: Памяти И. Ф. Вардуля / Отв. ред. В. М. Алпатов, З. М. Шаляпина. М.: Вост. лит., 2005. -415 с.

14. Маслов Ю. С. Введение в языкознание: Учеб. для филол. спец. вузов. 3-е изд., испр. — М.: Высш. шк., 1998. - 272 с.
15. Неверов С. В. Русско-японский разговорник / С. В. Неверов. 5-е изд., испр. -М.: Живой язык, 2004. - 320 с.
16. Неверов С. В. Общественно-языковая практика современной Японии. Изд.2-е, стер. - М.: КомКнига, 2005. - 152 с.
17. Makino, S., & Tsutsui, M. (1986). A dictionary of basic Japanese grammar. The Japan Times. 644 с.
18. Matsumoto, Y. (2003). The handbook of Japanese linguistics. Blackwell Publishing. 560 с.
19. Vance, T. J. (1987). An introduction to Japanese phonology. SUNY Press. 226 с.
20. Yamada, R. (2014). Japanese homonyms: Structure, stability, and compensation. *Studies in Japanese Linguistics*, 33, 1-29.
21. 李春秋. (2013). 日本語中的多义词及其教学. *语文教育研究*, (5), 60-63. (Li, C. (2013). Polysemous words in Japanese and their teaching. *Journal of Language Education Research*, (5), 60-63.) [In Chinese]
22. 石田雅彦. (2009). 日本語の多義語に関する一考察. *福岡工業大学研究論集. 自然科学編*, 42(2), 1-8. (Ishida, M. (2009). A study on Japanese polysemous words. *Journal of Fukuoka Institute of Technology, Natural Science*, 42(2), 1-8.) [In Japanese]